

TSK:n mielestä veropolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi tulee käyttää kumpaakin komission esittämää ⁽¹⁾ menetelmää:

⁽¹⁾ KOM(2001) 260 lopullinen, kohta 5, toisen kappaleen viimeinen luetelmakohta.

- Veroalalla tarvitaan nyt jäsenyysvelvoitteiden laiminlyöntiä koskevan menettelyn kohdennettua, tasapuolista ja aiempaa aktiivisempaa käyttöä.
- Muiden kuin lainsäädäntötoimiin perustuvien ratkaisujen käyttöä ja tehostettua yhteistyötä tulee lisätä.

Bryssel 28. marraskuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Maailman muuttunut talousympäristö: Euroopan unionin uudet talouspoliittiset haasteet”

(2002/C 48/19)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 28. ja 29. marraskuuta 2001 pitämässään täysistunnossa työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Maailman muuttunut talousympäristö: Euroopan unionin uudet talouspoliittiset haasteet”.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -jaosto antoi lausuntonsa 12. marraskuuta 2001. Esittelijä oli Ursula Konitzer.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28. ja 29. marraskuuta 2001 pitämässään 386. täysistunnossa (marraskuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 46 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1. Lähtötilanne

1.1. EU:n talouskehitys oli vuonna 2000 edullisempi kuin vuosikymmeneen. BKT kasvoi miltei 3,5 %. Työllisyys lisääntyi voimakkaasti (1,7 %), ja työttömyys laski edellisvuoteen verrattuna yhden prosenttiyksikön ollen 8,3 % työllisestä työvoimasta. Täten saavutettiin taantumanaikaisista 11,1 %:n (1994) huippu-työttömyyttä vuonna 1992/1993 edeltänyt työttömyysaste. Öljyn korkeasta hinnasta huolimatta inflaatioaste oli vain hieman yli 2 %, ja ulkomaankauppa oli tasapainoinen.

1.2. Edullinen kehitys johtui sekä jatkuvista rakennepoliittisista toimista, joilla pyrittiin parantamaan tavara- ja palvelu-

markkinoiden sekä työ- ja pääomamarkkinoiden toimintaa, että viime taantumasta lähtien aikaansaaduista ratkaisevista edistysaskelista vahvistettaessa kasvun ja työllisyyden makrotaloudellisia edellytyksiä etenkin talous- ja rahaliiton toteuttamista silmällä pitäen ⁽¹⁾.

1.3. Toiveet siitä, että edullinen kehitys voisi jatkua keskeytyksettä muutamia vuosia – mikä olisi välttämätöntä EU:n työllisyysongelman ratkaisemiseksi – osoittautuivat vuoden 2001 aikana kuitenkin turhiksi.

⁽¹⁾ Vrt. myös EYVL C 139, 11.5.2001, s. 51 (ECO/041), EYVL C 139, 11.5.2001, s. 60 (ECO/042), EYVL C 139, 11.5.2001, s. 72 (ECO/046), EYVL C 139, 11.5.2001, s. 79 (ECO/054), EYVL C 221, 7.8.2001, s. 177 (ECO/065).

1.4. Vuoden 2001 syksyllä on nimittäin ilmennyt, että BKT:n kasvu EU:ssa kolmannella vuosineljänneksellä on ilmeisesti pysähtynyt tai jopa negatiivinen ja että vuoden 2001 talouskasvun odotetaan olevan kokonaisuudessaan selvästi alle 2 %⁽¹⁾. Tämä tarkoittaa myös sitä, ettei työttömyysaste enää laske, vaan mahdollisesti taas nousee vuosina 2001 ja 2002.

1.5. Negatiivisen kehityksen syyt löytyvät pääasiassa unionin ulkopuolelta, mutta niiden laajuutta ja EU:n riippuvuutta maailmantalouden kehityskuluista on kuitenkin aliarvioitu. Tässä yhteydessä on otettava huomioon seuraavat tekijät: EU:n sisäisen ostovoiman aleneminen öljyn hinnannousun (jota vahvistaa dollarin kurssikehitys) ja lyhyessä ajassa tapahtuneen elintarvikkeiden huomattavan kallistumisen myötä, vientikysynnän tyrehtyminen Yhdysvaltojen talouskasvun voimakkaan hidastumisen vuoksi sekä kasvun maailmanlaajuinen heikkeneminen samanaikaisesti. Syyskuun 11. päivän 2001 tapahtumat ovat vahvistaneet kyseisiä tekijöitä, sillä tapahtumat seurauksiinsa ovat vaikuttaneet välittömästi sekä Yhdysvaltoihin että maailmanlaajuisesti (lentoyhtiöt, matkailu, vakuutusala, entistä korkeammat turvallisuuskulut) ja heikentäneet myös yritysten ja kuluttajien luottamusta. Vaikutukset voivat edelleen kärjistyä terrorismin vastaiseen taisteluun liittyvien vielä ennustamattomien tekijöiden johdosta.

1.6. Euroopan kansantalouksien kannalta on nyt ratkaistavaa, että luottamuksen menetyksestä johtuva lamakausi ohitetaan mahdollisimman nopeasti ja että päästään kestävän kasvujakson alkuun. Tämä on myös Lissabonissa keväällä 2000 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa asetettu strateginen tavoite.

2. Talouspolitiikan mahdollisuudet ja rajat

2.1. Edellä mainitut tekijät ovat periaatteessa luonteeltaan tilapäisiä, eivätkä ne kyseenalaista 1990-luvulla aikaansaatuja perustavaa edistymistä Euroopan talouden tervehdyttämisessä. On kuitenkin myös ilmaistava selkeästi, että täystyöllisyyden tavoitteen saavuttamisessa on otettu askel taaksepäin.

2.2. Onkin kysyttävä, minkälaisen panoksen talouspolitiikka voi antaa, jotta nykyiset vaikeudet voitaisiin voittaa nopeasti. Kysymyksen esittäminen ei tarkoita sellaisen harhakuvitelman ylläpitämistä, että talouspolitiikalla voitaisiin täysin pementtää

ulkopuolisia sokkeja sekä pakottaa määräyksiin talouskasvuun ja työllisyyteen. Kyse ei myöskään ole siitä, että rakennepoliittiset toimet ja makrotaloudellisen politiikan periaatteellinen suunta, jolla tähdätään hintavakauteen ja suurten tasapainojen säilyttämiseen, asetettaisiin kyseenalaisiksi. Tarkoituksena on pikemminkin tarkistaa

- miten makrotaloudellinen politiikkojen yhdistelmä voidaan parhaiten mukauttaa uuteen tilanteeseen
- voidaanko talouspolitiikan koordinoitimenettelyjä parantaa maailmanlaajuisesti, EU:ssa ja euroalueella parhaan mahdollisen politiikkojen yhdistelmän toteuttamiseksi.

3. Uuteen tilanteeseen parhaiten mukautettu makrotaloudellinen politiikkojen yhdistelmä

3.1. Nykytilanteessa kyse on viime kädessä siitä, että sisäistä ja kansainvälistä kysyntää vahvistetaan kasvavan suorituskyvyn puitteissa siten, ettei vaikuteta kielteisesti hinta- ja kustannuskehitykseen eikä aseteta kyseenalaiseksi myöskään kestävän kasvun (ja siten täystyöllisyyden tavoitteen) kannalta välttämättömiä julkistalouksien vakauttamista keskipitkällä aikavälillä. Tässä yhteydessä on tärkeää, että talouspoliittinen lähtökohta perustuu maailmantalouden selkeään analyysiin sekä Euroopan yhteisössä ja rahaliitossa vallitsevaan tilanteeseen ja että se on suunnassaan ja laajuudessaan uskottava, jotta kuluttajien ja yritysten luottamusta tulevaan talouskehitykseen vahvistetaan nopeasti.

3.2. Yksittäisten makrotalouspolitiikan alojen (raha-, budjetti- ja palkkapolitiikka) toimintavara on melko suppea.

3.2.1. Rahapolitiikkaa voidaan höllentää yleisen talouspolitiikan tukemiseksi (EY:n perustamissopimuksen 105 artiklan 1 kohta), jos inflaatioennuste alenee. Näin on tietyssä määrin – myös kansainvälisesti mukautettuna – jo tapahtunut. Mahdollisesti tarvittavat lisätoimet riippuvat vahvasti siitä, miten budjetti- ja palkkapolitiikan käyttäytymistä arvioidaan.

3.2.2. Budjettipolitiikassa ei tule vaarantaa vaivalloisesti saavutettua keskipitkän aikavälin uskottavuutta. Tämä on tärkeää muun muassa ajatellen pitkien korkojen kehitystä sekä säästöjen ja investointien tasapainoista suhdetta täystyöllisyyden tavoitteen saavuttamiseksi välttämättömässä keskipitkän aikavälin kasvuprosessissa. Kyseisen edellytyksen täyttäminen ei kuitenkaan sulje pois sitä, että automaattiset vakauttajat yhteisössä ja etenkin rahaliitossa voivat nykytilanteessa – maittain varmasti myös eri tavoin – antaa tietyn panoksen talouden kehityksen vakauttamiseksi. Tätä panosta voitaisiin tietyssä määrin täydentää vahvistamalla esim. perusrakenteisiin

⁽¹⁾ EU:n komission uusimmat arviot julkaistaan 21. marraskuuta 2001.

tehtäviä investointeja (mahdollisesti julkis- ja yksityissektorin yhteistyössä) sekä alentamalla veroluonteisia maksuja. Molemmat toimenpiteet on muutenkin toteutettava tavoitellun keskipitkän aikavälin kasvuprosessin kanssa samanaikaisesti. Kokonaistaloudellisessa politiikkojen yhdistelmässä budjettipoliittiset toimet kohtaavat yhteisössä ja rahaliitossa lisävaikeuksia, sillä budjettipoliittikkaa ei perustellusti ole rahapolitiikan tavoin keskitetty yhteisössä ja rahaliitossa, vaan siitä vastaavat jäsenvaltiot. Rahaliiton politiikkojen yhdistelmässä budjettipoliittiset toimet ovat kuitenkin kokonaisuudessaan yhteisön edun mukaisia. Yhteisön etua ei talous- ja sosiaalikomitean mielestä tuoda riittävän selkeästi esille nykytilanteessa.

3.2.3. Myös työmarkkinaosapuolten harjoittaman palkkapolitiikan toimintavara on kokonaistaloudellisen politiikkojen yhdistelmän puitteissa tiukasti rajoitettu. Työmarkkinaosapuolet päättävät maittain ja aloittain erilaisten menettelyjen mukaisesti kustannusten ja työntekijöiden tulojen kokonaistaloudellisesta kehityksestä. Näin vaikutetaan ratkaisevasti kokonaistaloudelliseen kilpailukykyyn, tuottavuuteen ja kulutuskysynnän kehitykseen. Makrotaloudellisen vuoropuhelun (Kölnin prosessi) perustamisesta huolimatta kyseistä vaikutussuuretta ei oteta riittävästi huomioon yhteisön ja rahaliiton politiikkojen yhdistelmässä. Näin ollen makrotaloudellista vuoropuhelua on parannettava neuvoston tasolla ja yhteisön intressit on ilmaistava selkeämmin.

3.3. Nykyisen heikon talouskasvun edistämiseen ja taantumuhan torjumiseen tarvittava höllennetty yhteisön ja rahaliiton makrotaloudellinen politiikkojen yhdistelmä edellyttää, että yhteisön intressit ilmaistaan entistä selkeämmin ja että raha-, budjetti- ja palkkapolitiikan toimijoiden ennustettavuuden ja rationaalisen menettelyn suhteen saavutetaan asianmukainen keskinäisen luottamuksen taso. Näin tullaan talouspolitiikan sisältöä ja koordinoinnin tehokkuutta koskeviin tärkeisiin kysymyksiin.

4. Talouspolitiikan sisältö ja koordinoinnin tehokkuus yhteisössä ja rahaliitossa

4.1. Huolimatta yhteisön talouden tervehtymisestä sekä monitahoisista, osittain kuitenkin myös byrokraattisista koordinoitimenetelmistä ja ”prosesseista” yhteisön perusluonteisena ongelmana on määrittellä asianmukainen makrotaloudellinen politiikkojen yhdistelmä ja mukauttaa se muuttuviin sisäisiin ja ulkoisiin olosuhteisiin. On osoitettavissa, että vuoden 1992/1993 taantuma johtui pitkälti politiikkojen yhdistelmän määrittelyvirheistä (vuoden 1987 pörssiromahduksen

väärä arviointi, vuoden 1988/1989 ylikuumeneminen, virheet Saksan yhdistymisen rahoituksessa). Myös talouskasvun hidastuminen vuonna 1995/1996 (Meksikon kriisi, talouspolitiikan heikko uskottavuus tietyissä jäsenvaltioissa, valuuttahäiriöt) ja vuonna 1999 (Aasian ja Venäjän kriisi) politiikkojen yhdistelmän riittämätön tai myöhästynyt mukauttaminen. Yhdysvalloissa raha- ja myös budjettipoliittikka sitä vastoin mukautettiin nopeasti ja paremmin kulloiseenkin tilanteeseen. Nämä ovat tärkeimmät syyt siihen, miksi EU:n talouskasvu oli 1990-luvulla selvästi Yhdysvaltojen kasvua heikompi.

4.2. Kun talouskasvu nyt hidastuu uudelleen maailmanlaajuisesti, tulisi pyrkiä mahdollisimman pitkälle välttämään menneisyydessä tehtyjä virheitä. Rahaliiton toteuttaminen ja siihen liittyvä sisäisten valuuttahäiriöiden mahdollisuus ovat tässä yhteydessä suureksi avuksi. Ratkaisevia puutteita on kuitenkin edelleen monitahoisista menettelyistä ja elimistä huolimatta. Tulisikin toteuttaa seuraavat toimet:

- a) parantaa rahaliiton tarpeiden mukaista talouden kehityksen arviointia ja ennakointia sekä yhteisölle ja rahaliitolle tarjoutuvista talouspoliittisista mahdollisuuksista käytävää julkista keskustelua.
- b) vahvistaa EU:n komission roolia muotoiltaessa laajalaisia talouspoliittisia ehdotuksia yleisesti sekä makrotaloudellista politiikkojen yhdistelmää erityisesti. Niitä ei tule määrittellä jäsenvaltioiden tai ryhmien intressien tai ideologioiden mukaisesti, vaan ottaen yksinomaan huomioon yhteisön etu sekä rahaliiton paras mahdollinen talouskehitys. Tämä koskee etenkin budjetti- ja palkkapolitiittisia toimia makrotaloudellisessa politiikkojen yhdistelmässä. Tässä yhteydessä on kunnioitettava jäsenvaltioiden itsemääräämisoikeutta ja työmarkkinaosapuolten autonomiaa.
- c) institutionalisoida entistä paremmin politiikkojen yhdistelmän toimijoiden välinen vuoropuhelu ja muuttaa se nykyistä avoimemmaksi. Tämä koskee sekä Euroopan keskuspankin johtajien, euroryhmän ja asiasta vastaavan komission jäsenen säännöllisiä kokouksia että makrotaloudellista vuoropuhelua, jota on parannettava sisällöllisesti. Molemmissa ryhmissä tulisi vahvistaa komission edustajien roolia yhteisön intressien edustajina. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kykenee antamaan merkittävän panoksen makrotaloudellisen vuoropuhelun kehittämiseksi, ja sitä tulisi kuulla asianmukaisella tavalla.

5. Tulevat toimet

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean mielestä on välttämätöntä, että

- a) komissio esittää Gentissä kokoontuneen Eurooppa-neuvoston julistuksen lisäksi lähiviikkoina konkreettisia ehdotuksia siitä, miten yhteisön ja rahaliiton talouspolitiikka ja makrotaloudellinen politiikkojen yhdistelmä tulee muokata maailmantalouden muuttuneisiin puite-edellytyksiin. Tässä yhteydessä tulisi muotoilla selkeästi, millaista panosta yksittäisiltä toimijoilta odotetaan.
- b) käynnistetään jälleen neuvostossa ja julkisuudessa käytävä keskustelu komission 7. helmikuuta 2001 esittämästä asiakirjasta "Komission tiedonanto talouspolitiikan koordinoinnin tehostamisesta euroalueella" ⁽¹⁾, jotta kyseisellä alalla saataisiin aikaan mahdollisimman pian pragmaattisia ja tehokkaita parannuksia.
- c) lähiaikoina käydään keskustelua tavasta muotoilla entistä toimivammin talouspoliittiset ja yhteisön talouspoliittisia intressejä koskevat määräykset, kun perustamissopimusta tarkistetaan yhteisön tulevan laajenemisen johdosta.

⁽¹⁾ KOM(2001) 82 lopullinen.

Bryssel 28. marraskuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Luonnos komission tiedonannoksi sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa"

(2002/C 48/20)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 18. lokakuuta 2001 työjärjestyksensä 23 artiklan 2 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta "Luonnos komission tiedonannoksi sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa".

Asian valmistelusta vastannut "yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 21. marraskuuta 2001. Esittelijä oli Mario Sepi.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28. ja 29. marraskuuta 2001 pitämässään 386. täysistunnossa (marraskuun 29. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 52 ääntä puolesta, 6 vastaan, ja 10 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komitea on tarkastellut komission tiedonantoa, joka käsittelee sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä sellaisten yritysten osalta, jotka paljastavat kilpailusääntöjen vastaisia yritysten välisiä sopimuksia (kartelleja).

1.2. Tiedonanto korvaa vuonna 1996 annetun edellisen tiedonannon ⁽¹⁾. Tavoitteena on tehdä tiedonannosta tehok-

kaampi väline vakavimpina kilpailusääntöjen rikkomisina pidettyjen kartellien toteamiseksi.

2. Tiedonannon pääkohdat

2.1. Komissio on vakuuttunut siitä, että yritysten salaa sopimat kilpailunrajoitukset aiheuttavat viime kädessä hintojen nousua, kaventavat valinnan mahdollisuuksia ja haittaavat

⁽¹⁾ EYVL C 207, 18.7.1996, s. 4.